5.9.2025

Lakivaliokunnan kuuleminen

Erityisasiantuntija,
Joni Korpinen

Asiantuntija,
Kaisla Pohjolainen

Pakkokeinolain muutos laite-etsintään liittyen

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 8 luvun muuttamisesta (HE 70/2025 vp)

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Esityksen tausta ja tavoitteet

- Esityksen taustalla on Euroopan unionin tuomioistuimen 4.10.2024 antama tuomio C-548/21 (*CG v. Bezirkshauptmannschaft Landeck*)
  - Toimivaltaisen viranomaisen mahdollisuus saada pääsy matkapuhelimen sisältämiin tietoihin edellyttää asianmukaisesti perusteltuja kiireellisiä tapauksia lukuun ottamatta sitä, että tällaisen mahdollisuuden käyttämisen edellytykseksi on asetettu kansallisessa lainsäädännössä tuomioistuimen tai riippumattoman hallintoelimen suorittama etukäteisvalvonta
- Esityksen tavoitteena on saattaa pakkokeinolain 8 luvun mukainen laite-etsinnästä päättämistä koskeva sääntely EU-oikeuden mukaiseksi ottaen huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö
- Laki ehdotetaan tulevan voimaan syksyn 2025 aikana

Esityksen keskeinen sisältö (1/2)

- Tuomioistuin päättäisi laite-etsinnästä pidättämiseen oikeutetun virkamiehen vaatimuksesta
- Tuomioistuimen etukäteisvalvonnasta voitaisiin poiketa tietyissä erikseen määritellyissä tilanteissa
  - Laite-etsinnän välitön toimittaminen olisi asian kiireellisyyden vuoksi välttämätöntä. Tuomioistuimen lupa olisi hankittava jälkikäteisesti.
  - Perusteltu syy olettaa, ettei laite sisältäisi erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, muita arkaluonteisia tietoja eikä tietoja henkilön yksityiselämästä.
  - Laite-etsintä toimitettaisiin laitteen palauttamiseksi siihen oikeutetulle, jos on syytä olettaa, että laite on rikoksella joltakulta viety.
  - Laitteen haltijan tai muun laitteeseen oikeutetun suostumus tuomioistuimen etukäteisvalvonnasta poikkeamiseen.
- Tuomioistuinkäsittely
  - Laite-etsintää koskevan asian tuomioistuinkäsittelyssä noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä pakkokeinolaissa säädetään vangitsemisasian käsittelystä.
  - Asia voitaisiin vaatimuksesta ratkaista kansliassa ilman istuntokäsittelyä. Vaatimus voitaisiin käsitellä myös sen tehneen tai hänen määräämänsä asiaan perehtyneen virkamiehen läsnä ollessa.
  - Asia ratkaistaisiin kuulematta laitteen haltijaa tai muuta laitteeseen oikeutettua.

Esityksen keskeinen sisältö (2/2)

- Tuomioistuimen olisi laitteen haltijan tai muun laitteeseen oikeutetun henkilön vaatimuksesta todettava, ovatko laite-etsinnän toimittamisen edellytykset olleet olemassa
  - Tilanteet, joissa laite-etsintä ei muutoin kuuluisi tuomioistuimen etu- tai jälkikäteisvalvonnan piiriin.
- Muutoksenhakuoikeus
  - Tuomioistuimen etukäteisvalvontaan perustuvaan päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Pidättämiseen oikeutettu virkamies saisi ilman määräaikaa kannella päätöksestä.
  - Tuomioistuimen päätökseen tilanteessa, jossa laite-etsintä on toimitettu pidättämiseen oikeutetun virkamiehen päätöksen nojalla, saisi hakea muutosta valittamalla.
- Kun kyse olisi pakkokeinolain 8 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitetuista tiedoista, noudatettaisiin erityistä kotietsintää koskevaa sääntelyä
- Pakkokeinolain 8 luvun 21 §:n 3 momentti ja 29 a § ehdotetaan kumottavaksi
- Oikeusministeriön asetuksen vangitsemisasioiden ja muiden kiireellisten asioiden käsittelystä käräjäoikeuksissa eräissä tapauksissa (953/2013) soveltamisala ulotettaisiin laite-etsintään

Esityksen vaikutukset

- Ehdotetun sääntelyn katsotaan parantavan merkittävästi laite-etsinnän kohdehenkilön perusoikeussuojaa.
- Laite-etsinnän tutkinnallinen merkitys huomioiden laite-etsintöjen määrän ei arvioida vähenevän etenkään pidemmällä aikavälillä.
- Laite-etsinnän päätöksentekomenettelyä koskevien ehdotettujen muutosten arvioidaan aiheuttavan henkilöresurssi- ja järjestelmäkustannuksia erityisesti poliisille ja tuomioistuimille. Esityksen mukaan ehdotetusta sääntelystä johtuvat uudet tehtävät hoidettaisiin talouspoliittinen ministerivaliokunnan vuoden 2024 linjauksen mukaisesti nykyisten määrärahojen puitteissa.

Kiitos!